	ΑΠΟ 22/04/2019 ΕΩΣ 04/05/2019
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Ημερομηνία: Σάββατο 4 Μαΐου 2019
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα κάθε πρότασης και δίπλα σε κάθε γράμμα τη λέξη **Σωστό**, για τη σωστή πρόταση, και τη λέξη **Λάθος**, για τη λανθασμένη.

α. Η αλλαγή των ρυθμών ανάπτυξης από το 1880 και μετά , οδήγησε αναγκαστικά σε νέο δανεισμό.

β. Η μεγάλη μάζα των Ελλήνων της διασποράς ανήκε στα μεσοαστικά ή μικροαστικά στρώματα.

γ. Στην Ελλάδα πολλές κοινωνικοοικονομικές αντιθέσεις αμβλύνονταν μέσω των πελατειακών σχέσεων και με τη μεγάλη, συγκριτικά με άλλες χώρες, κοινωνική κινητικότητα.

δ. Η Αγροτική τράπεζα ανέλαβε να πληρώσει στους ανταλλαξιμους την προκαταβολή.

ε. Για ένα διάστημα η άφιξη των προσφύγων φαινόταν δυσβάσταχτο φορτίο για την ελληνική οικονομία. Μακροπρόθεσμα όμως αυτή ωφελήθηκε από την εγκατάσταση των προσφύγων.

Μονάδες 5

A2. Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

α) Εθνικόν Κομιτάτον

β) Συνθήκη Νειγύ

γ) Ηνωμένη Αντιπολίτευσις

Μονάδες 15

	ΑΠΟ 22/04/2019 ΕΩΣ 04/05/2019
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

A3α. Πότε και γιατί έγινε το αποφασιστικό βήμα για την ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης;

Μονάδες 10

A3β. Τι γνωρίζετε για την παρακμή του γαλλικού κόμματος;

Μονάδες 5

A4α. Τι γνωρίζετε για τη μετακίνηση προσφύγων από τη Ρωσία στη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα;

Μονάδες 5

A4β. Ποια η στάση των μεγάλων δυνάμεων απέναντι στο κίνημα του Θερίσου;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β

B1. Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στο ερώτημα: Ποιες συνθήκες διαμόρφωσαν τη «νέα γενιά» ανθρώπων μετά την παρακμή των ξενικών κομμάτων;

Κείμενο

«[...] Τα χρόνια αυτά χαρακτηρίζονται κυρίως από τις σοβαρές προσπάθειες οικονομικής ανασυγκροτήσεως της χώρας, που είχε αρχίσει να διαφαίνεται ήδη από την προηγούμενη διετία. Η μεταστροφή της κοινής γνώμης, συνέπεια των απρόβλεπτων συνθηκών, που επέβαλε στην Ελλάδα ή διεθνής πολιτική, σε αντίθεση προς το δημόσιο αίσθημα, ή πρόσκαιρη εγκατάλειψη μεγαλεπήβολων ονείρων για μια άπαρχη απελευθερώσεως των υπόδουλων ακόμη Ελλήνων, επέβαλλαν στα χρόνια μετά τον Κριμαϊκό πόλεμο την ανάγκη να αναζητηθεί διέξοδος προς μια άλλη κατεύθυνση, προς την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Οί Έλληνες συνειδητοποίησαν ότι έπρεπε να αξιοποιήσουν ό,τι είχαν στα χέρια τους παρά να περιμένουν την πραγματοποίηση των ονείρων τους, που έτσι ή αλλιώς αναβάλλονταν ή ματαιώνονταν. Τα στενά σύνορα, μέσα στα οποία ήταν καταδικασμένοι να ζούν, τους αποστερούσαν από μια επάρκεια πλουτοπαραγωγικών πηγών. Έπρεπε συνεπώς η πολιτική αντιμετώπιση του προβλήματος να δώσει τη θέση της στην οικονομική. Έτσι ή

χώρα άρχισε να προοδεύει υλικά και αυτό ήταν μια απάντηση στο άδιέξοδο που βρέθηκε ως προς τη διεθνή της θέση.»

Δημητρακόπουλος, Οδ., «Στροφή της κυβερνητικής πολιτικής προς την εσωτερική ανάπτυξη της χώρας», Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΓ', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1977, σ. 172.

Μονάδες 25

B2. Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των παραθεμάτων και τις ιστορικές σας γνώσεις να επισημάνετε και να αναλύσετε τα αίτια και τους σκοπούς της επανάστασης του Θερίσου (1905).

ΠΗΓΗ 1

Η Προκήρυξη της Αντιπολίτευσης (26 Φεβρουαρίου 1905)

[Το προμήνυμα της επανάστασης του Θερίσου]

«Οι υπογεγραμμένοι, αποτελούντες την ηνωμένην εν Κρήτη αντιπολίτευσιν, συνελθόντες εν Χανίοις τη 26 Φεβρουαρίου 1905, αποσκοπούντες εις την εκπλήρωσιν του Εθνικού Προγράμματος, αποφασίζομεν: α) Πρώτον και κύριον μέλημα ημών έστω η επίτευξις του από αιώνων επιδιωκομένου σκοπού της ενώσεως της Κρήτης μετά της ελευθέρας Ελλάδος. β) Αδυνάτου αποβαίνοντος του σκοπού τούτου, θέλομεν επιδιώξει την πολιτικήν προσέγγισιν της πατρίδος μας προς την ελευθέραν Ελλάδα, μεταβαλλομένης από διεθνούς απόψεως της σημερινής καταστάσεως. γ) Μη εκπληρουμένου μηδέ του σκοπού τούτου θέλομεν επιδιώξει την αναθεώρησιν του ημετέρου συντάγματος κατά το πρότυπον του ελληνικού, όπως απαλλαγή ο τόπος του δεσποτισμού. Του προγράμματος τούτου την πραγμάτωσιν θέλομεν επιδιώξει και δι' ενόπλων λαϊκών συναθροίσεων. Εν ταις ενεργείαις ημών δεν θέλομεν επιδιώξει προσωπικήν μεταβολήν, αλλ' επελθούσης τοιαύτης θέλομεν αποκρούσει παντί σθένει και δια των όπλων έτι πάντα μη Έλληνα κυβερνήτην».

Παράθεμα σχολικού βιβλίου, σ.

	ΑΠΟ 22/04/2019 ΕΩΣ 04/05/2019
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΗΓΗ 2

Πανηγυρικός λόγος του Ε. Βενιζέλου

«...Ευθύς εξ αρχής ωνόμασαν τον Πρίγκιπα αντιπρόσωπον της Εθνικής Ιδέας εν Κρήτη. Κατά του τίτλου τούτου διεμαρτυρήθην και διαμαρτύρομαι. Η Κρήτη δεν έχει ανάγκην αντιπροσώπων της Εθνικής Ιδέας. Τίτλοι αυτής είναι οι αγώνες της. Εδέχθημεν τον Ύπατον Αρμοστήν μόνον ως κομίζοντα τον αρραβώνα της ενώσεως της Κρήτης μετά της Ελλάδος. Αλλ' ο αρραβών διήρκεσε τόσον πολύ, ώστε το στάδιον της μνηστείας κατήντησεν απεχθές, καθ' όσον δεν επήλθεν η πρόοδος η προσδοκωμένη και συμφυής προς την απόκτησιν της ελευθερίας. Υπό το απεχθές τούτο καθεστώς παρενεβλήθησαν παρεξηγήσεις, αίτινες το κατέστησαν απεχθέστερον. Καθ' έκαστον ταξίδιον του Πρίγκιπος επιστεύετο ότι θα γίνη η ένωσις. Παρήλθον ήδη εξ έτη. Ήτο φυσικόν ο Κρητικός Λαός να προσφύγη άπαξ έτι εις τα όπλα, όπως καταστήση εναργεστέραν την ανάγκην της εθνικής του αποκαταστάσεως. Υπάρχουν οι φρονούντες ότι το κίνημα τούτο είναι άκαιρον. Δεν έχει, άραγε, αναγνωρισθή ότι η μόνη λύσις του Κρητικού Ζητήματος είναι η ένωσις της Κρήτης μετά του Βασιλείου της Ελλάδος; Την ένωσιν, λέγουν, θα την κάμη μόνον όταν θελήσει ο υιός του βασιλέως της Ελλάδος! Διαμαρτύρομαι και κατά της αντιλήψεως αυτής. Δεν δυνάμεθα να αναθέσωμεν το εθνικόν μας μέλλον εις μίαν οικογένειαν...»

Παράθεμα σχολικού βιβλίου, σ. 214

ΠΗΓΗ 3

Σύμπτωση των προγραμματικών αρχών του Βενιζέλου με τις βαθύτερες αναζητήσεις μεγάλης μερίδας της κοινής γνώμης

Η σύμπτωση των προγραμματικών αρχών του Βενιζέλου με τις βαθύτερες αναζητήσεις μεγάλης μερίδας της κοινής γνώμης δεν εξέφρασε τις κοινές μόνο παροδικές αντιδράσεις απέναντι στην αρμοστειακή διοίκηση. Ο Κρητικός ηγέτης, ουσιαστικός εισηγητής των νεώτερων μορφών του φιλελευθερισμού στο πεδίο της ελληνικής πολιτικής και οικονομικής πρακτικής, έτεινε έκτοτε να ανταποκριθεί στις νέες αναζητήσεις της φιλελεύθερης κοινής γνώμης... Η διαφοροποίηση της κοινής γνώμης ήταν πραγματικά άμεσα συνυφασμένη με την εξέλιξη των πολιτικών γεγονότων, στο μέτρο που αυτά αντικατόπτριζαν αντιθέσεις ή βαθύτερους ανταγωνισμούς, απότοκους των δυναμικών διαμορφώσεων στους κόλπους της

	ΑΠΟ 22/04/2019 ΕΩΣ 04/05/2019
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

κρητικής κοινωνίας. Τα πολιτικά γεγονότα της τελευταίας δεκαετίας του 19ου αι. και, τέλος, η ανακήρυξη του αυτόνομου καθεστώτος είχαν συντελέσει στην, περιορισμένη έστω, αλλά σταθερή διακίνηση των κατοίκων της υπαίθρου προς τα αστικά κέντρα. Η σημασία του φαινομένου αποβαίνει ακόμη μεγαλύτερη, αν συσχετισθεί με την υποχώρηση του μουσουλμανικού και τη χειραφέτηση του χριστιανικού στοιχείου. Παράλληλα προς τη δημογραφική διαφοροποίηση, η δημιουργία νέων προϋποθέσεων στο επίπεδο τόσο της κρατικής οργανώσεως όσο και της οικονομικής δραστηριότητας συνέβαλε αποφασιστικά στην αριθμητική διεύρυνση και την κοινωνική ανάδειξη των μεσοαστικών ιδίως και των μικροαστικών στρωμάτων. Η συνακόλουθη παρουσία τους στο πεδίο της πολιτικής ζωής ήταν φυσικό να συναφθεί με την παράλληλη προοδευτική κατίσχυση των αντιπροσωπευτικών τους αναζητήσεων. ... Φορείς νέων δυναμικών αντιλήψεων στα πλαίσια της δημόσιας ζωής, οι εκπρόσωποι της ανερχόμενης τάξεως, ήταν εύλογο να διεκδικούν το δικαίωμα της ενεργότερης συμμετοχής στα κοινά και να κατατείνουν στην αξιοποίηση των παραγωγικών δυνάμεων του τόπου, ενώ η συγκεντρωτική διακυβέρνηση της αρμοστείας στο επίπεδο της διοικήσεως και η στατική αντίληψη στον τομέα της οικονομίας ήταν φυσικό να προκαλέσουν τη ζωνρή αντίδρασή τους.

Κ. Σβολόπουλος, «Η διάσταση ανάμεσα στον πρίγκιπα Γεώργιο και τον Ελευθέριο Βενιζέλο», Ι.Ε.Ε., τόμος ΙΔ', σ. 207

ΠΗΓΗ 4

Ο Μ. Φούμης (γιος του οπλαρχηγού Κων/νου Φούμη, συνεργάτη και φίλου του Βενιζέλου) χαρακτήρισε το Θέρισο (1905) «σκηνοθετημένο κίνημα»:

«Ήταν ένα είδος σκηνοθετημένου κινήματος, ένας ευφυής πολιτικός ελιγμός, ο οποίος επέτρεψε στον Βενιζέλο να ανακτήσει τα ενωτικά του διαπιστευτήρια, που τα είχε χάσει στο διάστημα μεταξύ του 1901 και του 1905. Ήταν ταυτόχρονα διακήρυξη της ενωτικής του τοποθέτησης και αντιδυναστική πράξη, παρά τις διαβεβαιώσεις του περί του αντιθέτου...»

Α. Μακράκη, Ελευθέριος Βενιζέλος, ό.π., σσ. 408 και 424

Μονάδες 25

	ΑΠΟ 02/04/2018 ΕΩΣ 14/04/2018
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Ημερομηνία: Σάββατο 4 Μαΐου 2018
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. α. Λάθος

β. Σωστό

γ. Σωστό

δ. Λάθος

ε. Λάθος

A2. α. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 77 : « Το Εθνικόν Κομιτάτον ... στην Οθωμανική αυτοκρατορία.»

β. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 140: « Το Νοέμβριο του 1919 ... της συνθήκης).»

γ. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 210: «Κάτω από τις συνθήκες ... αναμέτρηση με τον Πρίγκιπα.»

A3α. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 42 - 43: «Το αποφασιστικό βήμα ... κρατικού ενδιαφέροντος.»

A3β. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 74: «Ο Κωλέττης ... για τη διαδοχή.»

A4α. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 137 (εισαγωγή): «Την εποχή αυτή (μετά την υπογραφή της συνθήκης του Βουκουρεστίου, τον Αύγουστο του 1913, με την οποία τερματίζονταν οι Βαλκανικοί πόλεμοι) έφτασε το πρώτο μεταναστευτικό ρεύμα από τη Ρωσία ... της

	ΑΠΟ 02/04/2018 ΕΩΣ 14/04/2018
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ελληνικής κυβέρνησης.» και σελ. 140, « Την περίοδο 1919 – 1921 ... Αρμένιοι και Ρώσοι.»

A4β. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 213: «Οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν τήρησαν ... προς τους επαναστάτες.»

B1. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 75: «Η παρακμή των ξενικών κομμάτων ... που τις εξέφραζαν.»

Το ιστορικό παράθεμα επιβεβαιώνει και εμπλουτίζει τις πληροφορίες αναφορικά με τη νέα γενιά ανθρώπων μετά την παρακμή των ξενικών κομμάτων. Μια από τις βασικότερες παραμέτρους της διαμόρφωσης των νέων αντιλήψεων που εκφράστηκαν με μια νέα γενιά πολιτικών κι όχι μόνο εκπροσώπων ήταν η οικονομική. Ήταν εμφανής η προσπάθεια οικονομικής αναδιοργάνωσης της Ελλάδας, καθώς εμφανής ήταν και η αλλαγή της κοινής γνώμης εξαιτίας της διεθνούς πολιτικής. Αυτά σε συνδυασμό με την ιδέα απελευθέρωσης των υπόδουλων ακόμα Ελλήνων έστρεψαν το ενδιαφέρον μετά τον Κριμαϊκό πόλεμο στην οικονομική ανάπτυξη. Κοινός τόπος των Ελλήνων έγινε η συνειδητοποίηση ότι όφειλαν να αξιοποιήσουν όσα κατείχαν παρά να ζουν με την ουτοπική ελπίδα της εκπλήρωσης ονείρων και οραμάτων. Ένωσαν, μάλιστα, ότι ασφουκτιούσαν στα στενά όρια του κράτους που τους στερούσαν τη δυνατότητα να εκμεταλλευτούν τις πλουτοπαραγωγικές πηγές. Όφειλαν, επομένως, να ξεπεράσουν το σκόπελο των πολιτικών αντιθέσεων και αντιξοοτήτων και να στραφούν απερίσπαστοι στην υλική και κατ' επέκταση στην οικονομική πρόοδο.

B2. Σχολικό εγχειρίδιο, σελ. 208 - 211: «Αλλά το πιο σημαντικό ... τους σκοπούς της επανάστασης.»

Τα ιστορικά παραθέματα φωτίζουν με ιδιαίτερη παραστατικότητα τους λόγους για τους οποίους οι Κρήτες οδηγήθηκαν στο κίνημα του Θερίσου. Αρχικά, οι δύο πρώτες άμεσες πηγές αναφέρονται στην επιθυμία για την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Ειδικότερα, τα μέλη της Ηνωμένης Αντιπολίτευσης προτάσσουν το αίτημα της ένωσης, ενώ εναλλακτικά

	ΑΠΟ 02/04/2018 ΕΩΣ 14/04/2018
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

επιζητούν είτε την αλλαγή της κατάστασης στο νησί με προσέγγιση πολιτική προς την Ελλάδα είτε την αναθεώρηση του κρητικού συντάγματος έχοντας ως πρότυπα το ελληνικό ώστε να απαλλαγεί το νησί από τη μοναρχία. Είναι για τον σκοπό αυτό πρόθυμοι να αναλάβουν ένοπλη επέμβαση για την απομάκρυνση κάθε μη Έλληνα ηγεμόνα.

Ακολούθως, ο λόγος του Βενιζέλου διέπεται από έντονα ειρωνική διάθεση απέναντι στον Ύπατο Αρμοστή τον οποίο χαρακτηρίζει ως αντιπρόσωπο που ανέλαβε τον αρραβώνα της Κρήτης με την Ελλάδα, έναν αρραβώνα που όμως διήρκεσε πολύ και δεν έφερε αποτέλεσμα. Αντίθετα, δημιούργησε μια ανυπόφορη κατάσταση στο νησί που είχε ως συνέπεια να ωθήσει τον λαό στα όπλα προκειμένου να δείξει με τον πιο σαφή τρόπο την ανάγκη της εθνικής του αποκατάστασης. Στον λόγο του απαντά και σε όσους θεωρούν άκαιρο το κίνημα αναφέροντας ότι το ζήτημα της Κρήτης δεν θα λυθεί μόνο με από τη θέληση μιας οικογένειας, δηλαδή της βασιλικής.

Το τρίτο ιστορικό παράθεμα, κάνει λόγο για την ανάδειξη μεσοαστικής και μικροαστικής τάξης στην Κρήτη, της οποίας τα συμφέροντα συνάδουν με τις φιλελεύθερες αρχές του Βενιζέλου. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι οι πολιτικές εξελίξεις του 19^{ου} αιώνα και η ανακήρυξη του αυτόνομου καθεστώτος προκάλεσαν μετακίνηση των κατοίκων από την ύπαιθρο προς τα αστικά κέντρα του νησιού που σε συνδυασμό με τη χειραφέτηση του χριστιανικού στοιχείου βοήθησε την ανάδειξη των μικρομεσαίων στρωμάτων. Τα μέλη, μάλιστα, αυτών ως φορείς δυναμικών αντιλήψεων επιθυμούσαν ενεργότερη συμμετοχή στα κοινά και στις παραγωγικές μονάδες, την οποία όμως εμπόδιζε η διαιώνιση του αρμοστειακού καθεστώτος. Επομένως, το κίνημα του Θερίσου εξυπηρετούσε και τις δικές τους διεκδικήσεις.

Τέλος, τα λόγια του γιου του Κ. Φούμη που χαρακτηρίζουν το κίνημα στον Θέρισσο ως ευφυή πολιτικό ελιγμό του Βενιζέλου αποκαλύπτουν ότι αποτελούσε την καθοριστική του κίνηση προκειμένου να δηλώσει την αντιδυναστική του στάση και την επιθυμία του να προωθήσει το ενωτικό ζήτημα της Κρήτης με την Ελλάδα.